

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017 (RP 134/2016 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 24.10.2016.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Armi Liinamaa, finansministeriet
- miljöråd Maria Laamanen, miljöministeriet
- överinspektör Päivi Gummerus-Rautiainen, miljöministeriet
- chefsplanerare Tommi Laanti, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Ville Schildt, jord- och skogsbruksministeriet
- naturtjänstdirektör Timo Tanninen, Forststyrelsens naturtjänster
- överdirektör Hannu Rossilahti, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
- sakkunnig i bostadsfrågor Laura Hassi, Finlands Kommunförbund
- styrelseordförande Jaana Närö, Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjä ry - KOVA
- direktör Aija Tasa, RAKLI ry
- specialsakkunnig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf
- verksamhetsledare Mia Koro-Kanerva, Suomen Vuokranantajat ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- miljöministeriet
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Vuokralaiset VKL ry
- WWF Finland.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Boende till skäligt pris

I budgetpropositionen föreslås 1,8 miljarder euro i lånefullmakt från Statens bostadsfond, varav 1 410 miljoner för räntestödslån för hyres- och bostadsrättsbostäder, 285 miljoner för borgenslån för byggande av hyresbostäder och 100 miljoner för borgenslån för ombyggnad av bostadsaktiebolag. Anslagen väntas räcka till för att bygga ungefär 9 000 nya räntestödsbostäder och ungefär 2 000 bostäder enligt en mellanmodell med borgen. Som bevillningsfullmakt för investeringsstöd till grupper med särskilda behov föreslås 130 miljoner euro, vilket gör det möjligt att bygga ungefär 4 000 bostäder.

Utskottet anser att den allmänna nivån på lånefullmakten är skälig. I huvudstadsregionen och andra tillväxtcentra råder det fortfarande brist på hyresbostäder till skäligt pris samtidigt som de strukturella förändringarna på bostadsmarknaden bidrar till fortsatt ökande efterfrågan. Befolknings- och näringsstrukturen förändras, vilket får bostadsmarknaden att polariseras i allt snabbare takt. Problemet i områden som avfolkas är att bostäder står tomma. Med tanke på det allmänna samhällseliga intresset vore det bra att hyreshusbolag i områden som avfolkas kan anpassa bostadsbeståndet efter en minskande efterfrågan i god tid. Det kräver att hyreshusbolagen får incitament att ingripa mot problemen i ett tidigt skede. Dessutom behöver dagens mycket strikta bestämmelser luckras upp. Framöver bör det utredas vilka metoder som vore lämpliga i det här sammanhanget.

För Helsingfors-, Tammerfors-, Åbo- och Uleåborgsregionerna trädde nya MBT-avtal i kraft i juni. Tanken är att tillföra stadsregionerna större konkurrenskraft genom bättre samarbete mellan kommunerna å ena sidan och mellan regionen och staten å andra sidan för att lösa problemen med markanvändning, boende och trafik. Till exempel har kommunerna i Helsingforsregionen kommit överens om betydande ökningar i detaljplanläggningen av bostadsområden. Ett av målen med avtalet är att höja bostadsproduktionen i Helsingforsregionen i överensstämmelse med efterfrågan. Det betyder att det finns förutsättningar för att bygga upp till 10 000 fler bostäder än under den avslutade avtalsperioden. Det bindande detaljplanemålet för avtalsperioden 2016–2019 är ungefär 6,2 miljoner kvadratmeter våningsyta och produktionsmålet ungefär 60 000 bostäder. I Helsingforsregionen har dessutom 20 miljoner euro avdelats för startbidrag till bostäder med räntestödslån på 40 år (10 000 euro per bostad). För stöd till kommunalteknik i alla MBT-områden finns 60 miljoner euro reserverat.

Byggnadsindustrin RT räknar med att byggandet av sammanlagt ungefär 36 000 bostäder inleds i år, alltså 10 procent mer än i fjol. Inom bostadsproduktionen prioriteras små höghuslägenheter i tillväxtcentra. En tredjedel av dem är fritt finansierade ägarbostäder, en tredjedel fritt finansierade hyresbostäder och en tredjedel ARA-hyresbostäder.

Bostadsutbudet till överkomligt pris kan inte utökas eller över huvud taget en sund och fungerande bostadsmarknad upprätthållas utan att satsningar på boende, markanvändning och trafik integreras och sammanhålls, understryker utskottet. MBT-avtalen är väsentliga för måluppfyllelsen. Erfarenheterna av startbidragens genomslag är positiva; stöden sänker den realiserade hyresnivån. Utskottet anser att bidragsmöjligheten framöver bör utvidgas också till andra MBT-områ-

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

den. Dessutom är det angeläget att undersöka möjligheterna att snabba upp förbindelserna, till exempel tågförbindelserna, mellan tillväxtorter och att övergripande förbättra förbindelserna med tanke på hanteringen av balansen mellan efterfrågan och utbudet på bostäder.

Träbyggandet och insatserna för att öka det spelar en viktig roll i arbetet för att minska koldioxidavtrycket, eftersom träbyggnader binder upp betydande mängder koldioxid. Det pågår lagstiftningsprojekt för att undanröja hindren för träbyggande. Men det behövs också aktiva insatser för att utveckla utbildning och forskning på området, plus finansiella resurser för ändamålet.

Lagen och statsrådsförordningen om den nya räntestödsmodellen trädde i kraft den 1 augusti 2016.¹ Den nya tioåriga räntestödsmodellen för byggande av hyreshus inbegriper räntestöd och statsborgen. Begränsningarna av användning och överlåtelse av bostäderna varar i regel 10 år, men stöd- och begränsningstiden kan på ansökan av aktören förlängas med 10 år i sänder högst två gånger. Under den här tiden ska bostäderna vara uthyrda, hyran ska vara skälig och de sammanlagda inkomsterna för dem som bor i samma bostad får inte överstiga ett visst eurobelopp. Självriskandelen av räntan på de här lånen är 2,5 procent.

Den 15 september 2016 fastställde statsrådet inkomstgränserna för statsstödda hyresbostäder och delägarbostäder i huvudstadsregionen. Inkomstgränserna gäller nya boende och de beslut om val av boende som fattas från och med den 1 januari 2017.² Inkomsterna i enpersonshushåll får inte överstiga 3 000 euro. Om ett hushåll består av flera än en vuxen som fyllt 18 år, höjs inkomstgränsen med 2 100 euro för varje vuxen. Om hushållet omfattar barn under 18 år, höjs inkomstgränsen med 650 euro för det första barnet och med 600 euro för varje följande barn. Syftet med ändringen i förordningen är att de statligt stödda hyresbostäderna går till dem som mest behöver dem i de områden där bostadsmarknaden är hård.

Över lag bör boende till överkomligt pris vara det långsiktiga och konsekventa mål som eftersträvas med ett utvecklingsprogram med en räckvidd över flera regeringsperioder. Särskild vikt bör läggas vid förebyggandet av segregation i bostadsområden. Sakkunniga har ansett dels att inkomstgränserna kan komma att leda till ökad segregation, dels att inkomstgränserna är så pass höga att risken inte finns. Utskottet ser det som viktigt att utvecklingen noga följs upp också till denna del.

Statsrådet har också beslutat om en temporär förordningsändring, som innebär att självriskräntan vid långfristiga räntestödslån för byggande, anskaffning eller ombyggnad av hyresbostäder sjunker från 3,4 till 1,7 procent för låntagaren.³ Ändringen gäller räntestödslån som godkänns senast den 31 december 2019. Dessutom kom regeringen vid budgetförhandlingarna överens om att bereda lagstiftning, som tillåter att amorteringsprogrammet för långfristiga räntestödslån ändras så att amorteringarna tidigareläggs.

-
- 1 Lagen (574/2016) och förordningen (603/2016) om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus
  - 2 Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om val av hyresgäster till arava- och räntestödshyresbostäder (817/2016)
  - 3 Statsrådets förordning om temporär ändring av statsrådets förordning om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån (821/2016)

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

Med hänvisning till sitt betänkande MiUB 9/2016 rd – RP 76/2016 rd om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus påpekar utskottet att riksdagen också har godkänt två uttalanden på utskottets initiativ. I uttalandena förutsätter riksdagen att regeringen inleder åtgärder för en övergripande utveckling av modellen med fyrtioårigt räntestöd för att villkoren för modellen blir sporrande och att miljöministeriet före utgången av 2018 lämnar en utredning till utskottet om hur räntestödsmodellerna fungerar överlag. Den sänkta självriskröntan och den planerade lagberedningen om program för låneamorteringar uppfyller de utvecklingsåtgärder som riksdagen har förutsatt. Utskottet förväntar sig att ministeriet fortsätter att utveckla modellen.

Liksom i fjol föreslås totalt 35 miljoner euro för reparationsunderstöd (20 miljoner under moment 35.20.55 och 15 miljoner från bostadsfonden). För installation av hissar avsätts cirka 25 miljoner euro och för renovering av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning cirka 10 miljoner euro. Utskottet konstaterar att nivån på understöden förblir skäligen oförändrad, men att befolkningens åldrande gör att utmaningarna med att bo hemma så länge som möjligt ständigt ökar. Utskottet behandlar för närvarande en proposition med förslag till ny lag om reparationsunderstöd för bostadsbyggnader och bostäder. I lagen ska det bland annat föreskrivas att Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ska ta över uppgiften att bevilja understöd och att de högsta hissunderstöden ska vara 45 procent. Utskottet påpekar att efterfrågan på understöd för installation av hiss i efterhand hela tiden ligger på en högre nivå än anslaget och att understöden är en viktig faktor som möjliggör boende i hemmet.

Det nationella programmet för åtgärder mot mögel ledde till många positiva ändringar i praxisen, och för att fortsätta med det arbetet är det motiverat att ta fram ett nationellt program för reparationsbyggande.

Reparationsunderstöd beviljas för reparationer som är nödvändiga för att äldre eller personer med funktionsnedsättning ska kunna bo hemma och anknyter exempelvis till bättre tillgänglighet eller reparation av toalett- eller tvättutrymmen. De sökande är privatpersoner och understöd beviljas årligen cirka 3 500 personer. Handläggningen av ansökningar innefattar därför en hel del rådgivning, vägledning och kundservice. Uppgiften ska flyttas över från kommunerna till Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet, men centralen föreslås inte få några resurser för den. Utskottet anser att det i och för sig är en kostnadseffektiv och välkommen reform att överföringen görs. Handläggningen av ansökningar beräknas kosta kommunerna 3,5–4 miljoner euro per år och en grund för överföringen är därför att gallra i kommunernas uppgifter. Att koncentrera uppgiften till Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet är befogat också med tanke på likabehandling av medborgarna. Utskottet anser att Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet måste tilldelas ett anslag för att ta hand om den här helt nya uppgiften, då det behövs många årsverken för att klara av den. Ett tillskott är nödvändigt åtminstone för övergångstiden.

Utskottet föreslår följaktligen att 350 000 euro reserveras under omkostnadsmomentet (35.20.01) för skötseln av uppgiften vid Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

Främjande av bioekonomi, naturvård och mångfald

Utskottet välkomnar målen i budgetförslaget enligt vilka verksamhetens strategiska fokus ligger på låga koldioxidutsläpp och energieffektivitet, en hållbar användning av naturresurserna och en välfungerande cirkulär ekonomi, att miljön, vattendragen och Östersjön mår bra, att vi har mångfald i naturen och att ekosystemtjänsterna fungerar.

Metso, handlingsplanen för mångfalden i skogarna i södra Finland, syftar till att stoppa utarmningen av skogsnaturen senast 2025. Naturvården i ekonomiskogar främjas och permanenta och tidsbundna skyddsavtal ingås i fråga om områden som skogsägarna erbjuder. Men anslaget skars ner med 30 miljoner euro 2016 och anpassningsåtgärderna fortgår fram till 2019, vilket har framtvingat ett behov att ta fram nya riktlinjer för anslagsanvändningen. Under moment 35.10.63 finns uppskattningsvis ungefär 15 miljoner euro att använda för Metsoprogrammet årligen, eftersom också vissa skadestånd betalas med medel från anslagen under momentet.

Skogsbruket är grundpelaren för den finländska bioekonomin och regeringen har som mål att stärka bioekonomin genom att öka användningen av förnybara naturresurser. När framför allt virkesanvändningen ökar avsevärt krävs det allt mer uppmärksamhet på bevarandet av skogarnas biologiska mångfald. Ett centralt mål i nationella skogsstrategin 2025 (Statsrådets principbeslut 12.2.2015) är att skogarnas biologiska mångfald och ekologiska och sociala hållbarhet stärks. I strategin betonas det att det behövs såväl skyddsområden som naturvård i ekonomiskogar för att trygga skogarnas biologiska mångfald. Eftersom cirka 90 procent av våra skogar går att använda för skogsbruk är hanteringen av ekonomiskogarna av stor vikt för mångfalden. Skyddsområden finns främst i norra Finland, så det är framför allt i de södra delarna av landet som mångfalden behöver skyddas.

Utskottet understryker betydelsen av Metsoprogrammet för att trygga mångfalden i skogsnaturen. Målet har varit att 96 000 hektar värdefulla skogsområden ska skyddas. I september 2016 hade ungefär 59 600 hektar skyddats. Utskottet vill betona det angelägna i att den på frivillighet baserade arbetsmodellen för Metso fortsätter för att fördelarna med den inte ska gå förlorade; programmet har vunnit en bred acceptans och lett till goda resultat. Men de finansiella resurserna i dagsläget räcker inte till för att nå målen, fastän tidsplanen för Metso har förlängts från 2020 till 2025. Programmet bör följa sin tidsplan genom att ungefär 4 000 hektar årligen genomförs i jämn takt, och då behövs minst 3 miljoner euro i anslag för 2017.

Utskottet föreslår följaktligen att momentet Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden (35.10.63) ökas med 3 miljoner euro för genomförande av Metsoprogrammet.

De övriga anslagen för naturvård ligger i stort sett på samma nivå som tidigare. Under Forststyrelsens moment slopas visserligen det tidigare särskilda anslaget för att slutföra åtgärder i inrättade skyddsområden. Det innebär att Forststyrelsen ställs inför utmaningar när det gäller underhåll och utveckling av nationalparker och kulturhistoriskt värdefulla objekt som överförts från Museiverket. Dessutom behövs det resurser för att bygga och underhålla service i naturskyddsområdena på Örö i kommunen Kimitoön och på Skanslandet utanför Helsingfors. Områdena har överförts från Försvarsmakten och öppnats för allmänheten.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

Vården och utvecklingen av nationalparker finansieras med anslag under moment 35.10.52, 29,4 miljoner euro. Utskottet noterar att nivån på anslagen för Forststyrelsens naturtjänster har varit relativt stabil men att utmaningarna har ökat i synnerhet i och med att nya nationalparker inrättats och kulturhistorisk fastighetsegendom överförs från Museiverket. Enligt utskottet är det också värdefullt att Finlands hundraårsjubileum 2017 högtidlighålls genom att landets fyrtionde nationalpark inrättas i Hossa, Suomussalmi. Besöken i nationalparker ökade med 26 procent mellan 2012 och 2015 och siffrorna för sommaren 2016 tyder på fortsatt ökning. Utskottet understryker vidare att nationalparker är en stark attraktionsfaktor för turismen och att naturturismen har en betydande effekt på den lokala ekonomin. De pengar som besökarna i nationalparkerna spenderade utgjorde 141,5 miljoner euro i termer av samlade inkomster och sysselsättningseffekter 2015. Satsningar på vård av nationalparker och bevarad attraktivitet främjar således också sysselsättning och välfärd inte minst i de områden där det är särskilt svårt att hitta arbete.

Nya nationalparker har inrättats med hjälp av särskilda anslag, men underhållsanslagen är desamma som tidigare fastän antalet områden har ökat. Det är motiverat att höja underhållsanslagen för att utveckla turismen och områdenas attraktivitet med tanke på turismen. Det behövs också en nivåhöjning, men för omedelbara behov behövs det minst 1 miljon euro i tillskott.

Utskottet föreslår följaktligen att momentet Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (35.10.52) ökas med 1 miljon euro för underhåll av nationalparker.

Hantering av utsläpp av näringsämnen och vattenskydd

Målet för skyddet av Östersjön och andra vatten är att uppnå och uppehålla en god miljöstatus. Åtgärder behövs för att minska eutrofieringen, få kontroll över utsläppen av skadliga ämnen och skydda mångfalden i vattennaturen.

Under moment 35.10.22 finns sammanlagt 10,7 miljoner euro i anslag för planering och genomförande av vattenvården och havsvården, skydd av mångfalden i den marina undervattensmiljön och främjande av ett hållbart nyttjande av den marina undervattensmiljön, återvinning av näringsämnen och uppföljning i vattenområden och havsområden. Enligt Östersjöåtagandet ska Finland bli ett modelland för återvinning av näringsämnen och vidta kraftåtgärder för att återställa god status i Skärgårdshavet före 2020. För att fullgöra åtagandet genomförs programmet Raki inom ramen för regeringens spetsprojekt för kretsloppsekonomi och ren teknik. För programmet disponeras ungefär en miljon euro.

Under moment 35.10.61 finns dessutom anslag huvudsakligen i form av projektbidrag till exempel för att testa och introducera ny teknik för vattenvård och havsvård och tillämpa god praxis. Anslagen behövs bland annat för att hantera belastningen på vattendragen, restaurera vattendrag, hantera dagvatten och avloppsvatten i glesbygden, minska nedskräpningen i havet och främja skyddet av grundvatten. Utskottet påpekar att anslagen spelar en viktig roll för arbetet för att nå målen beträffande Östersjön och vattenskyddet.

Utskottet betonar också att det med hjälp av effektiviserat karpfiske är möjligt att effektivt avlägsna fosfor ur vattendragen. Med en fångst av karpfisk på tusen ton avlägsnas det cirka 7—8 ton

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

fosfor och 27—28 ton kväve ur näringsomloppet i vattendragen. Utskottet ser det som viktigt att reduktionsfiske för att avlägsna näringsämnen kan fortgå.

Det behövs fortfarande bidrag för avloppsvattensrådgivning i glesbygden, eftersom övergångstiden för statsrådsförordningen har förlängts till 2018 och utskottet för närvarande behandlar en proposition med förslag till ytterligare ändringar av kraven på behandling av avloppsvatten i glesbygden. Ändringarna i bestämmelserna kräver tillräcklig rådgivning till enskilda fastigheter.

Sammanfattningsvis vill utskottet lyfta fram de ovan relaterade behoven i fråga om handläggningen av reparationsunderstöd vid Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet, genomförandet av Metsoprogrammet och underhållet av nationalparker.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.10.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Petri Honkonen cent
medlem Susanna Huovinen sd
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Riitta Myller sd
medlem Martti Mölsä saf
medlem Pertti Salolainen saml
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent
medlem Mirja Vehkaperä cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos .

Utlåtande MiUU 19/2016 rd Avvikande mening 1

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Regeringens budgetförslag för de miljöpolitiska och bostadspolitiska sektorerna innehåller inga överraskningar. De massiva och beklagliga nedskärningarna av utgifterna för förvärv av naturskyddsområden fortsätter 2017 och skrotar en av hörnstenarna för naturvården, finansieringen av Metsoprogrammet. De bostadspolitiska insatserna är ineffektiva och regeringen verkar ha som strategisk avsikt att stödja produktion av hyresbostäder på marknadsmässiga villkor och till marknadspriser i stället för långvarigt prisreglerad produktion till genuint skäliga priser. Miljöförvaltningens omvärldsvillkor väcker stor oro över standarden på miljöskyddet i framtiden när resurserna ständigt minskar och regionförvaltningsreformen ska införas samtidigt som förfarandena för miljötillstånd och bygglov avvecklas. Regeringen verkar försöka bota överbelastningen av tillståndshandläggningen med avveckling av tillståndsförfarandet i regelöversynens namn. SDP vill tillgodose behoven inom både miljöskydd och näringsliv genom en fungerande, resursstark och självständig miljöförvaltning och ett tillräckligt antal miljötillståndsmyndigheter.

Vi måste kunna bromsa boendekostnaderna

Smärtpunkterna inom vår bostadspolitik är uppenbara. Finland lider inte brist på bostäder. Det som saknas är hyres- och ägarbostäder till skäligt pris, framför allt på tillväxtorter. Det råder brist på bostäder till skäligt pris inte minst i huvudstadsregionen, samtidigt som bostäder står tomma i områden som avfolkas. Boendeutgifterna har ökat och ökningen väntas fortsätta (t.ex. PTT 2016). Det går inte att sänka dem enbart med hjälp av marknadskrafter och till exempel nybyggnation. Vi behöver en samhälls- och bostadspolitik som möjliggör boende till skäligt pris på alla håll i landet. Regeringens bostadspolitik innefattar också insatser som pekar i rätt riktning, men det behövs mer mod och en vision framför allt för incitament för prisreglerad hyresbostadsproduktion.

Främja hyresboende till skäligt pris

Statens bostadsfonds medel ska användas till förmån för hyresboende och hyresgäster genom att ombyggnation och nybyggnation av hyresbostäder till skäligt pris utökas, boendet görs bekvämare och mer trivsamt och de anknyttande sociala problemen reduceras. Fonden ingår inte i budgeten och kanaliserade under förra perioden betydande medel för ändamålet, vilket ledde till resultat.

Lagen om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus, som trädde i kraft den 1 augusti 2016, kommer att leda till ökade utgifter för bostadsfonden, eftersom det har reserverats 80 miljoner euro i fullmakt för kortfristiga räntestödslån för hyreshus. Fullmakten beräknas möjliggöra byggstart för 500 bostäder 2016. Vi godkänner inte stöd till bostadsproduktion som i verkligheten inte genererar hyresbostäder till skäligt pris utan i stället bäddar för spekulation med hyresbostäder. Fullmakten på 80 miljoner euro för kortfristiga räntestödslån bör slopas.

I stället för kortvarigt räntestöd behövs det en heltäckande förbättring av villkoren för långvarigt räntestöd. När det är högkonjunktur inom byggnation måste vi se till att det byggs tillräckligt

Utlåtande MiUU 19/2016 rd **Avvikande mening 1**

många prisreglerade bostäder som länge eller permanent används som hyresbostäder. När fullmakterna för kortvarigt och långvarigt räntestöd slås samman kan medlen faktiskt bara användas för bostäder med kortvarigt räntestöd. Samtidigt utesluts årligen ett betydande antal bostäder från ARA-regleringen, och då minskar det prisreglerade bostadsbeståndet.

Regeringen bör genast tillsätta en arbetsgrupp för att undersöka hur byggherrarna kan bli intresserade av att producera bostäder som länge eller permanent är uthyrda. En omedelbar åtgärd är att sänka självriskandelen av räntan på räntestödslån till 1 procent så att den blir konkurrenskraftig i relation till marknadsräntorna.

Ombyggnad

Ombyggnad sysselsätter folk. Ett stort antal flervåningshus byggda på 1960- och 1970-talen börjar vara i behov av renovering. Vi måste satsa mycket mer på ombyggnation än de 35 miljoner euro som regeringen föreslår. Understöden för reparation av bostäder och energiunderstöden ska ökas med 50 miljoner euro inom ramen för statens bostadsfond. Stöden ska dirigeras till låg- och medelinkomsttagare och i synnerhet till reparation av fukt- och mögelskador. Under förra valperioden uppgick satsningarna på konjunkturbetingade ombyggnader till 155 miljoner euro. Medlen kom från bostadsfonden och påverkade därför statsbudgeten endast i liten utsträckning.

Behoven av ombyggnad växer när det byggnadsbestånd som kommit till under den livliga byggperioden på 1970-talet blir så gammalt att det kräver reparation av byggnadskonstruktioner. Det blir aktuellt att förnya till exempel fasader, tak, balkonger, fönster, VVS och el. Samtidigt höjs utrustningsstandarden, och andra egenskaper förbättras så att de svarar mot nutida och framtida krav. Det rör sig bland annat om energiprestanda, vattensparande, tillgänglighet (bland annat installation av hiss i efterhand) och balkonginglasning. Bland annat ökar kraven på tillgänglighet till följd av behoven bland den åldrande befolkningen.

I relation till boytan var ombyggnadskostnaderna i höghus 48,0 €/m², i radhus 29,7 €/m² och i egenhemshus 24,2 €/m² år 2015. Renoveringsbehoven är stora. Av de bostadsaktiebolag som besvarade Statistikcentralens enkät 2016 planerade mer än 20 procent fasadrenovering, 18 procent renovering av bruksvattensystemet och 15 procent renovering av avloppssystemet.

I samband med ombyggnad kan bostädernas energiprestanda förbättras och den vägen minskar energiförbrukningen och koldioxidutsläppen i landet. Ombyggnad av energisystemen i småhus måste stödjas som ett led i arbetet för att nå energi- och klimatmålen.

Programmet för att utveckla bostadsområden

Programmet för att utveckla bostadsområden, det så kallade förortsprogrammet, behöver få en fortsättning. I förorterna bor 1,5 miljoner finländare. Deras boendeförhållanden bör fortsatt utvecklas via programmet. Förra regeringsperioden hade programmet som mål att motverka segregation i bostadsområden, främja serviceutbud och näringsverksamhet i bostadsområden, stärka invånarnas delaktighet, hälsa och välbefinnande, förbättra kommunikationen mellan olika grupper av invånare och skapa trivsamma, trygga och intressanta boendemiljöer.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd Avvikande mening 1

Rivningsackord

Vår bostadsmarknad har delats upp i områden som lider av bostadsbrist och områden som lider av invånarbrist. Hyreshusbolagen bör få incitament att anpassa bostadsbeståndet genom att begränsningsackorden och rivningsackorden höjs med minst 10 procentenheter vardera. Samtidigt bör det bli lättare för hyreshusbolagen att få fullständig eller partiell efterskänkning av gamla lån för nybyggnad eller ombyggnad. Statskontoret bör få mer omfattande befogenhet att ändra lånevillkoren. Praxisen för att bevilja understöd för sanering av ekonomin och olika finansiella arrangemang bör underlättas avsevärt. Höjda ackord blir ett incitament för hyreshusbolagen att ta krafttag för att i tid ta hand om sina fastigheter. Då minskar också statens risker framför allt för borgensexponeringar i fråga om lån i hyreshusbolag i områden som avfolkas. Höjda ackord leder till att kostnaderna sammanlagt stiger med uppskattningsvis 1 miljon euro om året jämfört med budgetpropositionen, tillägg till motiveringen till moment 35.20.60 Överföring till statens bostadsfond.

Startbidrag i områden med MBT-intentionsavtal

I regeringsprogrammet står det att regeringen tillsammans med de största stadsregionerna ska ingå ett intentionsavtal som samordnar boende, markanvändning och transport samt påskyndar bostadsproduktion och tillväxt. Det är viktigt att införa startbidrag för statsstödd hyresbostadsproduktion i alla områden med gällande intentionsavtal om markanvändning, boende och trafik (MBT). Startbidragen är ett direkt incitativ för kommunerna och hyreshusbolagen i kommunerna att sätta fart på bostadsproduktionen. Samtidigt sjunker hyrorna inom den statsstödda hyresbostadsproduktionen.

Bidragsanslaget bör höjas till 25 miljoner euro och bidragsbeloppet bör graderas på så sätt att det största startbidraget, 10 000 euro per bostad, beviljas i Helsingforsregionen. Startbidraget i andra MBT-stadsregioner ska vara 5 000 euro per bostad. Vi föreslår således att 25 miljoner euro per år reserveras för startbidrag, varav 20 miljoner euro för Helsingforsregionen och 5 miljoner euro för andra MBT-stadsregioner. Startbidragen har stor genomslagskraft. De gör det möjligt att sänka hyresnivån i de nya hyreshusen med upp till 1,5 euro per kvadratmeter och månad.

Inkomstgränser i ARA-bostäder

Valet av hyresgäster till ARA-bostäder går i dag till på så sätt att bostäderna företrädesvis går till låg- och medelinkomsttagare. Det finns inget behov av att införa inkomstgränser, för då ökar bara byråkratin och segregationen i bostadsområden samtidigt som det blir svårare för de boende att byta bostad, då inkomsterna kontrolleras vid bostadsbyte.

Boenderådgivning

För boenderådgivning avdelas 1 miljon euro. Genom boenderådgivning minskas utgifterna för problem i hyresboendet samtidigt som trivseln förbättras. Rådgivningen har varit effektiv. Den har breddats och blivit en uppgift för socialväsendet. Ambitionen har varit att den också ska bidra till att förebygga utanförskap. Tack vare rådgivningen kan utgifterna för problem minska, onödiga vräkningar bli färre, trivseln förbättras, konflikter bland de boende lösas, det kulturella um-

Utlåtande MiUU 19/2016 rd Avvikande mening 1

gänget främjas och utanförskap motverkas. Under en lågkonjunktur kan människornas försörjning vara hotad ekonomiskt och då är det särskilt viktigt att med hjälp av rådgivning hjälpa de boende till exempel i situationer där det finns risk för att de inte kan betala hyran. Onödiga vräkningar belastar förvaltningen och är alltid tunga processer i mänskligt avseende. Största delen (20 %) av boenderådgivarnas uppdrag går ut på att reda upp det ekonomiska läget. En väl genomförd boenderådgivning ersätter gårdskarssystemet och kompletterar socialförvaltningens direkta arbete.

Fortsätt med programmet för åtgärder mot fukt och mögel

Programmet för åtgärder mot fukt och mögel var ett rikstäckande femårigt åtgärdsprogram vars syfte var att få igång insatser för fukt- och mögelfria byggnader i landet. Det startade genom ett statsrådsbeslut 2009 och involverade fler än 600 experter i hela landet. Det gemensamma målet är att få ordning på hela kedjan från byggnation till fastighetsunderhåll. Arbetet kring detta har pågått inom fler än 60 olika projekt. Programmet leds av miljöministeriet, men arbetet utförs i nära samarbete med andra ministerier och aktörer inom statsförvaltningen samt med kommunsektorn, företagsvärlden och organisationer.

Programmet upphörde 2015 och regeringen föreslår ingen fortsättning på det i sin budgetproposition. Det finns emellertid behov av ett fortsatt program. Det är kommunägda byggnader som relativt sett mest är fukt- och mögelskadade. Betydande skador förekommer i nästan en femtedel av våningsytan i skolorna och daghemsbyggnaderna. På vårdinrättningar är siffran ännu högre, ca 25 procent. De skadade fastigheterna har dagligen hundratusentals användare. Det anslag som behövs för att fortsätta med programmet bör reserveras för 2017 och åtgärderna enligt riksdagens skrivelse 5/2013 bör effektivt fortsätta för att förebygga fukt- och mögelskador.

Främjandet av vatten- och miljövård och miljöförvaltningens resurser

Det generella målet för vatten- och havsvården är att skydda, förbättra och restaurera vattnen och Östersjön på så sätt att tillståndet i ytvattnet, grundvattnet och Östersjön åtminstone är på god nivå och inte försämras.

Med vatten- och avloppsåtgärder avses åtgärder som betjänar vattenförsörjningen i samband med bosättning eller i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning, dvs. ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten, samt avledande och behandling av avloppsvatten medräknat behandling och utnyttjande av det slam som därvid uppstår.

Längs kusten är tillståndet inte utmärkt i ett enda vattenområde. Läget är oroväckande framför allt i Skärgårdshavet och Finska viken. En viss förbättring har skett i östra Finska viken de senaste åren tack vare vattenskyddsåtgärder och, i synnerhet, effektivare rening av avloppsvattnet från S:t Petersburg. År 2013 var mer än 70 procent av våra kustnära vatten i tillfredsställande, hjälpligt eller dåligt skick och bara lite över 20 procent i gott skick. EU:s ramdirektiv för vatten syftar till att tillståndet i alla vatten skulle vara gott senast 2015. Men Finland, och också andra länder, har inte lyckats nå målet.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd Avvikande mening 1

Nedgången i anslagsnivån för miljöförvaltningen har pågått i årtal och lett till personalbrist till exempel på NTM-centralernas avdelningar för miljöförvaltning och miljöskydd. Personalen är belastad till bristningsgränsen på grund av de minskande resurserna. Regeringen föreslår en avveckling av miljönormerna för att råda bot på överbelastningen inom tillståndshandläggningen. För närvarande anläggs ett perspektiv på miljönormer som bara utgår från näringslivets behov och inte från miljöskydd eller välmående livsmiljöer.

NTM-centralerna har inte längre tillräckligt med personal för till exempel de miljövårdsarbeten som var vanliga förr. Stränderna växer igen och friluftsområdena blir fulla av buskage. Det har betydelse både för landskapet och i ekologiskt hänseende. En lågkonjunktur är rätt tid att effektivisera miljövårdsarbetena via sysselsättningsprojekt. Fokus bör ligga på grupper som har svårt att hitta jobb, till exempel långtidsarbetslösa, invandrare och unga.

Vi föreslår 5 000 000 euro i tillskott för utarbetning och genomförande av förvaltningsplaner, avloppsvattenrådgivning i glesbygden och miljövårdsarbeten som sysselsätter företrädesvis svår-sysselsatta grupper.

Utgifter för förvärv av naturskyddsområden och finansiering av handlingsprogrammet Metso

Vår skogsnatur utarmas alltjämt. Finland har åtagit sig att senast 2020 stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden, minska trycket på mångfalden och använda naturresurserna hållbart. Skyddsarbetet via handlingsprogrammet för mångfald i skogarna i södra Finland (Metso) har varit ett effektivt och populärt sätt att skydda privatägda skogar. Vi undertecknade är mycket oroad över fortsättningen på programmet på grund av den enorma nedskärningen av anslagen på momentet.

Regeringen har massiva mål för bioekonomin, bland annat för att öka användningen av skogsbioenergi. Bioekonomin bör också vara ekologiskt hållbar. Värdefulla biotoper bör skyddas både i ekonomiskogar och på särskilda skyddsområden.

Mångfalden i naturen är ett värde i sig. Ekosystemtjänsterna (ren luft och rent vatten osv.) är nödvändiga och ovärderliga för människan. Vi måste se till att mångfalden i naturen bevaras för kommande generationer även om ekonomin är stram. De skyddade områdena har också ett värde med tanke på rekreation, jakt och naturprodukter.

Stöd till miljöorganisationer

Det arbete som de rikstäckande miljöorganisationerna utför är viktigt för miljöskyddet, stödet till det civila samhället och miljöutbildningen. Miljöorganisationerna utför ett mycket viktigt arbete för naturvården och miljön. Samtidigt är de viktiga expertorganisationer och deras expertis anlitas i stor omfattning. Arbetet är också internationellt. Att utnyttja frivilligas arbetsinsatser är ett utmärkt sätt att öka finländarnas miljömedvetenhet och göra konkreta insatser för miljöskyddet. Belastningen på myndigheterna kan minskas genom exempelvis informations- och upplysningsverksamhet riktad till organisationer inom bostads- och byggnadsbranschen. Vidare är det ett viktigt samhälleligt mål att säkerställa och utveckla miljöorganisationernas verksamhetsmöjligheter. Vi föreslår att anslaget för miljöorganisationer ökas med 270 000 euro.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

Särskilt anslag till Forststyrelsens naturtjänster för sysselsättning av unga

Forststyrelsen har utfört ett betydelsefullt arbete för att sysselsätta unga med hjälp av särskilda anslag och lönesubvention. Åren 2010—2015 sysselsatte Forststyrelsen ungefär 550 unga på landsbygdsorter där det funnits jämförelsevis få andra sysselsättningsmöjligheter. Det är viktigt att anslaget som strukits i budgetförslaget för 2017 står kvar på grund av verksamhetens samhällseliga betydelse, framför allt nu när det fortsatt är lågkonjunktur och arbetslösheten ökar. Vi föreslår att anslaget till Forststyrelsens naturtjänster ökas med 2 miljoner euro för sysselsättning av unga.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.10.2016

Riitta Myller sd
Katja Taimela sd
Susanna Huovinen sd
Silvia Modig vänst

Utlåtande MiUU 19/2016 rd Avvikande mening 2

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Jag pekar på följande punkter i budgetpropositionen för 2017.

Byggande i trä

I budgetpropositionen föreslår regeringen att det från statens bostadsfond ska betalas ett tidsbundet startbidrag på högst 10 000 euro per bostad för byggande av hyresbostäder som omfattas av MBT-avtalet för Helsingforsregionen och som genomförs för andra än grupper med särskilda behov och med hjälp av långvarigt räntestöd (moment 35.20.60).

I Helsingforsregionen råder det stor brist på hyresbostäder till skäligt pris. Räntestöd är i praktiken det enda redskapet som verkligen genererar bostäder till skäligt pris.

Vi har mycket skog i landet och därför är träbyggande ett naturligt alternativ. Om vi får fart på träbyggandet öppnas nya möjligheter till export och sysselsättning. I programmet för byggande i trä ställer arbets- och näringsministeriet som mål att höja andelen träbyggande inom byggandet av nya höghus från 1 procent till 10 procent. Genom förhöjt stöd kan vi snabba upp tillkomsten av ett behövt anknytande kompetensnätverk inom skogsindustri och träbyggande. Stödet ska vara temporärt och snedvrider därför inte marknaden i någon betydande grad.

Träbyggande ingår också som ett viktigt element i hållbar bioekonomi, där virkesråvaran ska användas för så långvariga ändamål som möjligt för att det ska vara hållbart med tanke på klimatet. Träbyggande gör det också möjligt att minska koldioxidavtrycket i byggsektorn.

Miljöutskottet borde ha föreslagit för finansutskottet att anslaget för de ovannämnda startbidragen höjs till 30 miljoner euro och att stödbeloppet höjs till 15 000 euro per bostad då det är fråga om träbyggnader.

Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden

Anslaget för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden har skurits ner markant under regeringsperioden, proportionellt sett mer än något annat budgetanslag. Det behövs en nivåhöjning för att komma upp till den tidigare anslagsnivån. I utlåtandet föreslår miljöutskottet att anslaget för Metsoprogrammet höjs med 3 miljoner euro, vilket gör det möjligt att fortsätta med programmet i sikte på att ungefär 4 000 hektar årligen genomförs i jämn takt. Därför lägger jag inte fram något avvikande förslag.

Dessutom omfattar jag följande avsnitt i den avvikande meningen av ledamöterna Myller, Taimela och Huovinen (sd) och Modig (vänst): Ombyggnad, Programmet för att utveckla bostadsområden, Rivningsackord, Boenderådgivning, Fortsätt med programmet för åtgärder mot fukt och mögel, Främjandet av vatten- och miljövard och miljöförvaltningens resurser, Stöd till miljöorganisationer och Särskilt anslag till Forststyrelsens naturtjänster för sysselsättning av unga.

Utlåtande MiUU 19/2016 rd

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.10.2016

Satu Hassi gröna